

УДК: 378.147:81

Прісовська Г.Є., Чумакова О.А.

Одеський національний політехнічний університет, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ДОВІДКОВИХ МАТЕРІАЛІВ ПРИ ВИВЧЕННІ РОСІЙСЬКОЇ/УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Prisovska Galyna, Chumakova Olena

Odessa National Polytechnic University, Ukraine

THE USE OF THE REFERENCE SOURCES IN STUDYING RUSSIAN/UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Інтенсивний розвиток комп'ютерних технічних засобів відкриває широкі можливості використання інформаційних технологій у викладанні української/російської мови як іноземної.

Перед іноземним студентом, який вивчає нерідну мову, на початковому етапі стоїть складне завдання: він повинен засвоїти велику за обсягом програму, вивчити те, чим носій мови володіє інтуїтивно. А перед викладачем постає непросте завдання: необхідно не тільки знайти потрібний матеріал, але й вдало його подати, знайти ефективні методи формування умінь і навичок студентів, а також перевірити рівень засвоєних знань. Це дозволить опанувати навчальний матеріал за короткий проміжок часу, тим більше, що підготовчі факультети зараз стикаються із проблемами пізнього чи, так званого, різнотермінового заїзду студентів.

Саме тому сучасна лінгводидактика розширює свої можливості, надаючи викладачеві широкі повноваження у впровадженні інтернет-технологій. Нині у мовознавстві навіть сформувався окремий напрям – комп'ютерна лінгводидактика [1], яка вивчає теорію і практику використання комп'ютерних і мережових технологій у навчанні мови.

Реалізація цих можливостей знайшла своє відображення в розробленому на підготовчому факультеті ОНПУ навчальному сайті, створеному на платформі WordPress. Сайт має великі перспективи, оскільки оптимізує навчальний процес, створює умови для саморозвитку особистості; пропонує студентам широкий набір інформаційних ресурсів і при цьому дає інструмент для орієнтації в них; забезпечує варіативність та індивідуалізацію навчання, дозволяє реалізовувати різні стратегії і тактики отримання знань.

У 2015 році колектив кафедри у складі колективу ІІІГ розпочав роботу над новою науково-дослідною темою “Формування освітнього інформаційного середовища для забезпечення мовної підготовки іноземних студентів у вищих навчальних закладах”. У межах цієї багатовекторної програми кафедра лінгводидактики представлена на сайті університету інформаційним блоком, що має певну структуру, яка поступово наповнюється матеріалами навчально-методичного характеру.

Один із структурних компонентів якого – підрозділ «Довідка» (довідкові матеріали), де розміщуються навчально-довідкові матеріали у вигляді таблиць, схем, карт пам'яті, що репрезентують:

- інтерактивний алфавіт з аудіо- та відеоматеріалами (вимова, написання, артикуляція);
- довідкові матеріали з фонетики у межах її вивчення на ПФ;
- інтонаційні конструкції, представлені схематично, та зразки їх мовленнєвої реалізації у реченнях;
- форми однини та множини відповідних частин мови;
- система відмінкових закінчень іменника, прикметника, займенника та числівника;
- значення відмінків, їх мовленнєва реалізація у межах програми ПФ;
- відповідність прийменниково-відмінкового управління;
- всі дані про дієслово: відміни, дієвідмінювання, часи, види, способи, управління відмінковою системою;
- прислівникові конструкції;
- синтаксичні конструкції, властиві мові на рівні програми ПФ;
- інші довідкові матеріали.

Ефективність сучасного навчання мови як іноземної залежить від уміння викладача обрати відповідні методи чи прийоми вивчення в конкретній ситуації на кожному занятті, застосувати оптимальні педагогічні технології, які б проектували досягнення кінцевих цілей уроку, сприяли б якісному засвоєнню матеріалу, виробляли міцні знання, уміння і навички [2, с.1].

Саме вищеназвані матеріали, що представлені у віртуальному вигляді, дають можливість впоратись із цим завданням.

Розглянемо подання довідкового матеріалу, який розміщено на сайті.

Знайомлячи студентів з фонетичною системою мови, викладач ставить на меті навчити учня правильно вимовляти, читати і писати ту чи іншу літеру, буквосполучення, слова та речення. На занятті в аудиторії цей процес відбувається під контролем викладача, але, отримавши домашнє завдання, учень повинен самостійно опрацювати пройдений матеріал уроку.

Для інтенсифікації самостійної роботи на навчальному сайті подається доступний довідковий матеріал з фонетики, що дублює теми підручника. Студент самостійно може переглянути відеофайли з написанням букв, ознайомитись зі схемами артикуляції, які демонструють правильну вимову звуків, прослухати звукові файли, які містять вимову окремого звука, звукосполучень і слів, повторити їх, одночасно звіряючись із підручником. Відбувається коректування вивченого на занятті матеріалу.

Дані довідкові матеріали мобілізують активність учня, а застосування електронних засобів наочності викликає інтерес до навчання та прискорює засвоєння матеріалу, сприяє швидшому і більш усвідомленому його сприйняттю і запам'ятовуванню.

При навчанні граматики викладач завжди використовує таблиці. За допомогою цього виду наочності в учнів розвивається логічне мислення, здатність аналізувати, зіставляти. Запам'ятати великий обсяг інформації без

упорядкування дуже важко. Це особливо стосується однієї з найскладніших тем морфології - категорії відмінка.

У базовому навчальному комплексі «Ключі» підготовчого факультету ОНПУ презентація кожного відмінка завжди супроводжується докладними граматичними таблицями. Але, враховуючи те, що інформація у паперовому вигляді (підручник, настінна таблиця) та на електронному носії сприймається по-різному, викладачі-філологи працюють над створенням граматичних таблиць для навчального сайту.

Тобто, видається за доцільне не публікувати на сайті точну копію таблиць підручника, а з метою поліпшення якості структури і змісту таблиць, а також зберігаючи при цьому основні символи і кольори, які використовуються в базовому підручнику, створити їх новий електронний варіант, аби студенти сприймали матеріал у звичному для них вигляді.

Оскільки таблицю можна ініціювати на екрані будь-якого електронного носія, а на заняттях студенти найчастіше використовують смартфони, тому, створюючи таблиці, викладачі дотримуються певних правил: таблиця не повинна бути великою за розміром, в ній не можна використовувати агресивні кольори, студент повинен чітко бачити закінчення слів та трансформацію форм. На відміну від підручника, на сайті представлено по дві таблиці на один відмінок: велика, розширена таблиця з мовним зразком і міні-табличка, що включає в себе тільки закінчення певного відмінка.

Комплекс довідкових матеріалів на навчальному сайті є не стільки ілюстрацією, яка додається до усного або письмового викладу матеріалу, скільки ключем до вирішення практичних завдань. Використання схем, таблиць, аудіо- і відеоматеріалів не тільки сприяє цілеспрямованому управлінню розумовою діяльністю учнів в процесі засвоєння навчального матеріалу, але й дозволяє забезпечити студенту міцні знання і вміння, що безпосередньо впливає на результат навчання.

Застосування цифрових технологій навчання мови значно розширює можливості подання і подачі навчальної інформації, підвищує мотивацію до навчання, покращує розуміння і освоєння досліджуваного матеріалу, сприяє наочному, повному та глибокому розкриттю теми, економії навчального часу.

Довідково-дидактичні матеріали, що знаходяться у процесі розробки та наукового обґрунтування, забезпечують застосування системного підходу у визначенні оптимальних методів формування та створення інформаційно-освітнього середовища і впровадження його можливостей у навчально-виховний процес мовної підготовки іноземних громадян в Науковому інституті підготовки іноземних громадян [3, с.141].

Література

1. Бовтенко М.А. Компьютерная лингводидактика/ М.А.Бовтенко // – М.: Флинта: Наука, 2005. – 216 с.

2. Кочан ІМ. Нові освітні технології в практиці викладання української мови як іноземної //Теорія і практика викладання української мови як іноземної: Збірник наукових праць.– 2008.– Вип. 3.– С. 14-20.

3. Прісовська Г. Є. До питання щодо формування навчального сайту як важливого елемента для організації самостійної роботи студентів на підготовчому факультеті// Г. Є. Прісовська, А. О. Савельєв, О. А. Чумакова, В. С. Шобік/ «Навчання іноземних студентів в Україні: традиції, реалії, перспективи» Матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю. – Полтава. –2015. – С.137-141.